

HOLMI

XXI. évfolyam 4. szám

2009. április

Szerkeszti: Réz Pál (főszerkesztő),
Radnóti Sándor (bírálat), Várady Szabolcs (vers), Závada Pál (széppróza),
Fodor Géza, Szalai Júlia, Voszka Éva

Szerkesztőbizottság: Bodor Ádám, Dávidházi Péter,
Göncz Árpád, Kocsis Zoltán, Lator László,
Ludassy Mária, Nádasdy Ádám, Rakovszky Zsuzsa.
Tördelőszerkesztő: Környei Anikó. A szöveget gondozta: Zsarnay Erzsébet

TARTALOM

- Kovács András Ferenc*: A megbízás • 443
Két lány – Krisztina, Fanni • 446
- Tandori Dezső*: „Mi dadogunk, de várj, ki jön
utánunk!” • 447
Műsorkoncepciók megfontolások • 449
- Bajtai András*: Elvesz • 450
- Csengery Kristóf*: Antanténusz-álom • 451
- Tóth Krisztina*: Játszódjatok! • 452
- Gazdag Péter*: Alagút • 456
- Rába György*: Járókelők • 469
Kincsvadászok • 470
- Lackfi János–Vörös István*: Apám kakasa (Egy rendhagyó vállalkozás
margójára) • 471
Vörös István: Bérházi kör • 471
Lackfi János: Zsámbéki kör • 474
- Kelevéz Ágnes*: „Szántszándékos anachronizmusok”
(Idézésfajták időjátéka
Babits műveiben) • 476
- Sumonyi Zoltán*: „Csúnya és ártalmas dolog,
hogy a felkelő nap rád süt
és te még tétlenül heversz ágyadban
(Szent Ambrus – Szép Ernő) • 489
Őszi sötétség – az új szobrászhoz
(Füst Milán versére) • 490
Egy magános éjszakai csavargás kimerítő
leírása (Szép Ernő versére) • 491

- Horváth Elemér:* milton galileónál • 492
 fundador • 493
 látogatás a pázmány utcában • 493
- Kószeg Ferenc:* Egy kád víz (*Részlet*) • 494
- Lukácsy András:* Lex Gerenday (Egy polgárcsalád
 százötven éve) • 513
- Luca Anna:* Belső erdő • 530
- Németh Bálint:* Általános • 531
- Kiss Judit Ágnes:* Még időben szőlők • 532
 Sirató • 532
- Sárándi József:* Egy odavetett vers • 533
 A magányosok éjszakája • 534
- Bittner Gábor:* És még ez is Boris Vian • 535
- Boris Vian:* Volt egy rézlámpás, ragyogott • 536
 Majd ha szél járja koponyámat • 536
 Megadod „ha” • 537
 Ha költőink nem barmok mind • 538
 Egyesek bírnak trombinétot
 (*Bittner Gábor fordításai*) • 539
- Schauschütz Attila:* A detektív ébredése • 539

FIGYELŐ

- Sántha József:* Albérletben a Parnasszuson
 (Ágh István: Kidöntött fáink suttogása;
 Fénylő Parnasszus) • 553
- Bazsányi Sándor:* A vicces Tar Sándor (Fehér Béla:
 Filkó) • 556
- Hetényi Zsuzsa:* Szorokin és az orosz posztmodern
 vége: a giccs (Vlagyimir Szorokin:
 Az opricsnyik egy napja) • 559
- Hajdu Tibor:* Mikor lesz szabad a magyar gondolat?
 (Litván György: Magyar gondolat –
 szabad gondolat) • 565

Megjelenik havonta. Felelős kiadó: Réz Pál. Vörösmarty Társaság
 Levélcím: HOLMI c/o Réz Pál, 1137 Budapest, Jászai Mari tér 4/A
 Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok
 Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág
 Előfizethető közvetlenül a postai kézbesítőknél, az ország bármely postáján,
 Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban és a Központi Hírlap Centrumnál
 (Bp. VIII., Orczy tér 1. Tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp. 1900)
 További információ: 06 80/444-444; hirlapelofizetes@posta.hu
 Előfizethető még postai utalványon Závada Pál címén (1092 Budapest, Ráday u. 11–13.)
 Előfizetési díj fél évre 2500, egy évre 5000 forint, külföldön 50, illetve 100 euró
 Tördelte: Kardos Gábor. Nyomtatta az ADUPRINT Kft. Vezető: Tóth Béláné

A HOLMI honlapja: www.holmi.org

ISSN 0865-2864

Kovács András Ferenc

A MEGBÍZÁS

*„Egyébként szabadon írhat,
ahogy kedve és szellemének
sugallata diktálja, de ne
fáradozzék azon, hogy a
megrendelő személye után
tudakozódjon, mert úgysis
kárba veszett fáradság volna.”
(Franz Xaver Niemetschek)*

Egy ismeretlen
Júliusban egyszer majd
Beállít hozzád

Egy ismeretlen
Küldönc, begombolkozva
Állig a nyárban –

Egy ismeretlen
Megbízó, egy névtelen
Úr küldötteként

Jön, nem tudod, ki
Küldte nyakadra, kinek
Megbízásából

Keres föl téged
Is, de méltóságteljes,
Szinte ijesztő,

Praktikus elme,
Kimért, komor, lakájos,
Egy tekintélyes

Úr követe ő...
S megkérdeznéd, kié, de
Félbeszakít: „Az

Úr nem kívánja
Felfedni kilétét.” Majd
A láthatatlan

Megbízásából
Aláírás nélküli
Levelet nyújt át –

Névtelen papírt,
Amely különböző, rád
Nézve előnyös,

Roppant hízelgő
Kijelentésekkel jól
Megspékelten azt

A kérdést, sőt, azt
A kifejezett kérést
Tartalmazza, hogy

Nem írál-e egy
Gyászmisét, és mennyiért,
És mennyi időn

Belül tudnád még
Befejezni? A pénz nem
Akadály, ára

Van mindennek – nincs
Titok ebben... Előleg
Is lesz, s ha tán túl

Szerényre szabtdad
A honort – a kikötött
Fizetség után még

Szép jutalmat is
Ígér az ismeretlen
Megrendelő. Majd,

Ha átadtad a
Művet, de hogy kinek kell
Elküldeni – azt

Már ne firtasd. A
Megrendelés eleve
Adott – egyetlen

Alkalomra szól,
Bár örökösre, hisz az
Úr zeneértő,

Finom hallása,
Bölcs ízlése van, kegyes,
Nagy zenebarát,

Bőkezű úr az
Úr, a muzsikáért él-
Hal! Csak a neve

Maradna rejtve –
Kifürkészni, szaglászni
Utána sosem

Szabadna, s nem is
Lehet... A megrendelő
Léte eleve

Rejtett – szándéka,
Ha van, hasonlóképpen.
Az ismeretlen

Hangját hallgatod –
Milyen furákat mond az
Úrról! Mellesleg

Közlöd vele, hogy
A határidőt magad
Sem tudhatod még

Pontosan. Másként
Rendben van, szállítom. Egy
Halotti mise

Még nem a világ –
Négy hét, ha nagyvonalún
Saccolom... Ó, ez

A tehetséged
Új próbája lehetne
Egy patetikus,

Magasabb stílben!
Mért ne, hiszen szabadon
írhatsz, kedvedre,

Miként szellemed
Sugallata diktálja.
Szorult anyagi

Helyzeteden sem
Töprengsz, méregeted még
Az ismeretlent:

Neki is nehéz
Lehet néha, s nincs is tán
Semmi benne... Nincs

Ő se kőből, csak
Egy jószágigazgató –
Senki se küldte.

KÉT LÁNY – KRISZTINA, FANNI

*„Két komoly árvaleány,
termetre meg arcra hasonlók”
(Babits Mihály: KÉT NŐVÉR)*

Senki se küldi
A hírt, üzenet s öröm
Is kerül engem –
Mint beteg állatokat
Isteni kedv, kegyelem.

Krisztina messzi
Lakik: sosem írt, soha
Nem keres engem –
Azt hiszi, senkije sem,
Semmije sem vagyok én.

Fanni közel van,
A lelkem is érzi, a
Hangom eléri –
S látom a titkos idők
Messziesült mosolyát.

Krisztina tudja
A tant: csupa semmi, a
Senki az atyja –
Sorsa a végtelen űr,
Kárhozat, agg feledés.

Fanni ha tudja,
Sem érti, csak éli a
Játszi valótlant –
S távoli csillagait
Hullja határtalan ég.

Krisztina, Fanni
Külön felelet kusza,
Földi világra –
Két „igen”, és ugyanaz
Két „nem” is egyben... Uram,

Mindig apátlan
A szó: ima sincs, ami
Hatna apákra –
Isteni mind, süketült,
Néma, örökre sötét.

Tandori Dezső

„MI DADOGUNK, DE VÁRJ, KI JÖN UTÁNUNK!”

Posta Babits nyomán

Nagy szó, lasszó: hallass! Mind egyebekben hallgass,
kétéltű egy-sem-lét, nem keresed te a kedvét,
kedvetlenségét sem titkának, se hogy értsem,
meg hogyan értsem, esendő, mint ki szilárd, s eredendő:

nem vagyok én. Tovacsaltán, mint szív-árva, kihaltán,
mint szív-ármány, zárvány, egy-csak-a-színe szivárvány.
Párkány mind színekből, elhitehetőleges-egyből,
mind a sötétre-fehérből, honnan eláll, oda ér föl.

Honnan eláll? De mitől? Mint értsem e képtelen ős-kínt,
bűnbeesés-nyavalyáját; ajtód szárnyai tárják;
s mind egyebet, mik az egy-lét széttörtét, vele kedvét
nem keresik, de hideggel lelten, már soha eggyel

Bajtai András

ELVESZ

Nem tudom, mi történt, hol kezdődött,
talán a gyorséteremben vártam a soromra,
vagy a hentespult előtt bámultam a szerveket,
sietni akartam, de nem találtam a kijáratot.
De az is lehet, hogy akkor még el se kezdődött,
vagy már régen véget ért, én meg semmit sem
vettem észre az egészből, mert velem bármit el lehet
hitetni, és most is hazajöttél, és mellém feküdtél.
És ez elég is volt. Akkor még nem gyanakodtam,
és azt sem tudtam, hogy miért ácsorogtál percekig
a sötét lépcsőházban, mielőtt benyitottál volna.
Nem számított. Mellettem ébredtél fel, de később,
kint az utcán valami zűrzavar támadt, dudálás,
kiabálás, először arra gondoltam, valaki a villamos
elé esett, vagy kiugrott a harmadik emeletről,
aztán láttam, hogy a bevásárlók eldobálják a szatyraikat,
ömlik a kefir, patakszik a tej, és hosszú sorban, megállás
nélkül gurulnak szét a paradicsomok és a karalábék.
A gyerekek hirtelen hasra feküdtek, a háziállatok
nyüsztettek, a járókelők pedig egyetlen határozott
mozdulattal hajtották el a mobiltelefonokat.
Aztán csend lett. Senki nem mozdult, váratlanul
beborult az ég, és elkezdett belőle valami hideg
folyadék ömleni, én pedig akkor megértettem,
hogy ma már nem jössz haza, mert elfelejtettél.
Rohantam vissza, hátha mégis otthon találalak, ülsz majd
a matracon, de a lakás sötét volt és üres. Hívtalak,
de beszéljünk máskor, mondtad, mert itt jó a hangulat,
én pedig leoltottam a lámpákat, és még fél órát vártam rád,
de nem jöttél. És akkor menni tovább, mindegy,
hogy villamos, busz, troli, csak meg ne álljak,
mert különben azonnal legyűr a kétségbeesés,
hogy elvesztettél, mint valami használati tárgyat,
zajtalanul és jelzés nélkül. És akkor mindent megértettem.
Hogy valaki másnak vásároltad azt a tucatszerű bugyit,
hogy valaki másnak borotváltad le az öleden a szőrt,
nekem pedig látnom kellett volna téged, amikor elvesztél,
tudnom kellett volna, hogy éppen most vesznek el tőlem.
De késő volt. Akkor már egy hónapja nem szeretkezett velem,
én pedig ott álltam egyedül a hideg szobában, tapogattam,
szagolgattam a ruháidat, hátha a nyomodra bukkanok,
de semmi sem történt, nem jöttél, és azóta sem.

Az éjszakák a legrosszabbak. Elalvás előtt hányingerem van, szédülök, szeretném elveszíteni az eszméletem, de továbbra sem történik semmi, aztán valahogy mégis sikerül elaludnom, soha még ilyen nehezen. Azt álmodom, hogy elveszlek, és engem kényeztetsz, de a merevedésem fáj, és mielőtt elélveznék, elveszítelek, ott állok az osztály előtt farkasszemet nézve a periódusos rendszerrel, és Terike néni ordibál velem, amiért nem tudom a bizmut vegyjelét, vagy rémülten kiabálni kezdek, mert bennragadtam Ivan Karpenko pincéjében, ahová könyvet lopni indultam.

Csengery Kristóf

ANTANTÉNUSZ-ÁLMOM

Arra kényszerítenek, hogy mondóka vagy kiszámoló ütemére hadard el pincemélybe számúzott félelmeid, vagy még inkább, bűneid, játékosan sorolva mindent, ami csak nyomasztó és szégyenteljes, peregjen a nyelved, antanténusz, szórakaténusz, legyen ritmikus a beszéd, pattogjon a szó, mint udvar sarkában, penészes téglafalon, sápadt napfényben a pöttyös labda, tégy vallomást ártatlanul, szinte nevetve, tárd a világ elé, hogy hazudtál, csaltál, elvetted mások örömét, és semmit sem adtál cserébe, ígéreteid ütésként csattantak a kiszolgáltatottak arcán, herdáltál érzelmeket és éveket, s ami a legszörnyűbb: öltél, igen, kioltott életek terhelik a számládat, igaz, nem úgy, ahogyan ezek gondolják itt, de hát mit tudnak ezek bármiről is; öltél, mert ölés volt az, hiába mentegeged magadban, és most el kell mondanod, ez a mondókád, kiszámoló, szóraka tiki-taka, járhat az ujjad, rábökhetsz bárkire a melletted állók közül, míg listázod a vétkeket, úgyis tudod, kezdettől, mióta az első szótagot kimondtad, tudod, hogyne tudnád, hogy hol ér véget a körforgás, ki lesz a hunyó.